

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริต¹

ศิวกร ศิริพุทธ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาคำนิยามและคำจำกัดความคำว่า “วิกลจริต” ตามบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่นในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 มิได้ใช้คำว่า “วิกลจริต” แต่ใช้คำว่า “จิตบกพร่อง” “โรคจิต” หรือ “จิตฟั่นเฟือน” และในพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ใช้คำว่า “ความผิดปกติทางจิต” และคำว่า “ผู้ป่วยคดี” ดังนั้นจึงทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนกันในความหมายของถ้อยคำต่าง ๆ และการไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานอัยการสั่งให้แพทย์ตรวจตัวผู้ต้องหาและเรียกให้แพทย์ผู้ตรวจมาให้ถ้อยคำ การสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ตลอดจนส่งตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้วิกลจริตไปโรงพยาบาลโรคจิตหรือให้ผู้อนุบาลรับไปดูแลรักษาเช่นเดียวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนและศาลที่กฎหมายให้อำนาจ การสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาไว้และให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปบำบัดรักษาจนกว่าจะหาย วิกลจริต ทำให้มีปัญหาในทางปฏิบัติว่าหากพบผู้วิกลจริตในชั้นพนักงานอัยการจะต้องดำเนินการเช่นใด เมื่อ กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการกระทำการเช่นนั้นได้ รวมถึงระยะเวลาการเข้ารับการ บำบัดรักษาของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริตและอำนาจในการส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรับการตรวจและที่ บำบัดรักษาโดยมิได้มีการกำหนดระยะเวลาในการส่งตัวไปนานเพียงใด หรือไม่สามารถหายได้ ทำให้ไม่ สามารถต่อสู้คดีได้ จึงอาจทำให้คดีขาดอายุความได้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ วิกลจริตยังไม่มี ความชัดเจนในความหมาย และการใช้อำนาจในบางขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม สรุป และเสนอแนะ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามและคำจำกัดความคำว่า “วิกลจริต”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 จะเห็นได้ว่ากรณีมีการงดการสอบสวนหรือการ พิจารณาในมาตราดังกล่าวจะต้องมีเงื่อนไข คือ ความผิดที่เกิดจากการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ วิกลจริตและผู้นั้นต้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ซึ่งคำว่า “วิกลจริต” ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา และในประมวลกฎหมายอาญา ในหลาย มาตรา โดยในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 แม้จะใช้คำว่า “จิตบกพร่อง” คำว่า “โรคจิต” หรือคำว่า “จิต

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ วิกลจริต โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือรอง ศาสตราจารย์จตุกร ศิริพุทธวัฒนา และผู้ช่วยศาสตราจารย์สกล ศิริพุทธ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตร ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสงขลา คณะ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พันเพื่อน” แม้จะมีได้ใช้คำว่า “วิกลจริต” โดยตรงก็ตาม แต่เป็นที่เข้าใจได้ว่าการกระทำความผิดของผู้ต้องหา หรือจำเลยตามมาตรา 65 นั้น เกิดจากการกระทำความผิดของคนวิกลจริต หรือคนบ้า แม้จะมีการกล่าวถึงการกระทำของคนวิกลจริต หรือเกี่ยวกับความวิกลจริตไว้ในกฎหมายหลายฉบับก็ตาม แต่ในกฎหมายเหล่านั้นก็มิได้มีการให้คำจำกัดความคำว่า “วิกลจริต” ไว้อย่างชัดเจน และถูกต้องตรงกัน ทั้งมาตรา 14 ยังกำหนดไว้ว่า นอกจากผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตแล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นต้องไม่สามารถต่อสู้คดีได้ เพียงใดคือวิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ทำให้เกิดคำถามมากมายในสังคมเมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาและผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นอ้างว่าตนเองเป็นผู้วิกลจริตและไม่เข้าใจว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ทำให้ผู้ที่มิหน้าที่ใช้กฎหมายต้องมีการตีความคำว่า “วิกลจริต” และคำว่า “ไม่สามารถต่อสู้คดีได้” ทั้งจากคำพิพากษาศาลฎีกา จากคำนิยามทางการแพทย์ จากคำเห็นของผู้มีความรู้ในสาขาวิชาด้านต่าง ๆ มากมาย ซึ่งก็มีได้เป็นคำจำกัดความที่ชัดเจน เพราะผู้วิกลจริตมีด้วยกันหลายลักษณะอาการตามความเห็นของแพทย์ และความเห็นทางการแพทย์กับความเห็นทางผู้ใช้กฎหมายอาจมีความแตกต่างกันจากพฤติกรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่พบเห็นจากการพูดคุยและการแสดงความเห็นหรือการรับรู้ของผู้นั้น

จากปัญหาความไม่ชัดเจนในความหมายของคำว่า “วิกลจริต” ที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมอาจทำให้บุคคลวิกลจริตไม่ได้รับความคุ้มครองจากการค้นหาความจริง เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยตามมาตราฐานทางสิทธิมนุษยชนซึ่งองค์การสหประชาชาติให้การรับรองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และทางการเมือง ด้วยการดำเนินพิจารณาคดีอาญาด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ไม่ลงโทษผู้บริสุทธิ์ และปล่อยผู้กระทำความผิดไป โดยบุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะคนวิกลจริตซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม และอาจถูกมองข้ามจากสังคม อ่อนด้อยในสิทธิต่าง ๆ ที่จะได้รับจากสังคม กฎหมายจึงต้องให้สิทธิอย่างเท่าเทียมแก่คนวิกลจริตเพื่อให้ได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกับบุคคลปกติทั่วไป ผู้ศึกษาพบว่า ความไม่ชัดเจนในความหมายของคำว่า “วิกลจริต” จึงต้องอาศัยการตีความของผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าจะนำความหมายในทางการแพทย์หรือความหมายจากการตีความของนักกฎหมายที่ได้มีการตีความไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกา จึงทำให้เกิดความสับสนไม่มีความสอดคล้องกันในความหมาย และเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปก็มีความไม่ชัดเจนในความหมายของคำว่า “วิกลจริต” ตีความไปในความหมายที่ต่างกันออกไป และยังส่งผลกระทบให้คนวิกลจริตที่กระทำความผิดไม่ได้รับความคุ้มครองในสิทธิเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอย่างเต็มที่

2. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการสั่งให้แพทย์ตรวจตัวผู้ต้องหา ให้ถ้อยคำ การสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาและส่งตัวผู้วิกลจริต

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 มิได้กำหนดให้อำนาจพนักงานอัยการในการพิจารณาและมีอำนาจในการสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้ต้องหาที่ถูกส่งตัวมายังพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม และพนักงานอัยการไม่มีอำนาจส่งตัวผู้ต้องหาที่วิกลจริตไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาลดูแลรักษาผู้วิกลจริต เห็นว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้วิกลจริตและไม่

สามารถต่อสู้คดีได้ ขั้นตอนการพิจารณาสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนเสนอมายังพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการตรวจสำนวนการสอบสวนแล้วพนักงานอัยการพบว่าผู้ต้องหาเป็นคนวิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจโดยตรงตามกฎหมาย หากเหตุวิกลจริตเกิดขึ้นในชั้นพนักงานอัยการ ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 ข้อ 93 ได้วางแนวปฏิบัติไว้ว่า กรณีผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้ กำหนดว่าในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้ เพราะป่วยหนักหรือวิกลจริต หรือเหตุอื่นอันคล้ายคลึงกัน หากพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหานั้น ให้พนักงานอัยการรอกำหนดยื่นฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อศาลไว้ก่อนจนกว่าเหตุนั้น ๆ จะได้หมดไป แล้วจึงยื่นฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อศาล

การงดการสอบสวนเพราะเหตุวิกลจริต เป็นการงดเพื่อให้ผู้ต้องหาหายจากวิกลจริต มิใช่งดเพราะสิ้นสุดกระบวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 140 พนักงานสอบสวนจึงไม่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการถ้าเหตุวิกลจริตนั้นหมดไป พนักงานสอบสวนก็อาจจะดำเนินการสอบสวนต่อไป และดำเนินการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีโดยพิจารณาสำนวนสอบสวนและสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อศาล การงดการสอบสวนเพราะเหตุวิกลจริตนั้นเป็นคนละเรื่องกับการงดการสอบสวนเพราะไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา 140 พนักงานอัยการสั่งงดการสอบสวนต่อเมื่อเห็นว่าพนักงานสอบสวนได้สืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่โดยละเอียดรอบคอบแล้วแต่ยังไม่สามารถรู้ตัวผู้กระทำความผิดได้เท่านั้น ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 มาตรา 78 กรณีการงดสอบสวนเพราะเหตุวิกลจริตจึงเป็นกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและได้ทำการสอบสวนไว้แล้ว แต่พนักงานสอบสวนงดการสอบสวนทันทีจนกว่าเหตุวิกลจริตจะหมดไปหรือจนกว่าผู้ต้องหาจะสามารถต่อสู้คดีได้ พนักงานสอบสวนก็จะดำเนินการสอบสวนต่อไปและจัดส่งไปยังพนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง ในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดเรื่องการส่งตัวจำเลยไปรักษาในสถานพยาบาลกฎหมายให้สิทธิจำเลยหรือผู้แทนของจำเลยในการยกข้อต่อสู้เรื่องวิกลจริตโดยยื่นคำร้องต่อศาล และจำเลยต้องทำหนังสือแจ้งให้พนักงานอัยการทราบภายในระยะเวลาขึ้นคำร้องก่อนเริ่มการพิจารณาหรือระยะเวลาใด ๆ ที่ศาลกำหนด เพื่อให้พนักงานอัยการเตรียมพยานหลักฐานอันจะไม่ทำให้คดีเสียหาย เว้นแต่มีเหตุสมควรเพื่อพิจารณาว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่มีความผิดเนื่องจากวิกลจริต และการพิจารณาออกคำสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปรักษาในสถานพยาบาลของศาล ศาลต้องกำหนดวันนัดพิจารณาในประเด็นเรื่องความสามารถของจำเลยไว้ การใช้อำนาจดุลพินิจในการออกคำสั่งของศาลจึงมีการจำกัดที่แน่นอน ส่วนในประเทศญี่ปุ่นเมื่อพบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตหรือมีสภาพจิตไม่ปกติทำให้ไม่สามารถต่อสู้คดีได้ กฎหมายกำหนดให้มีผู้แทนทางกฎหมายทำหน้าที่ดำเนินคดีแทนผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย หากไม่มีผู้แทนดำเนินคดีแทนผู้วิกลจริตพนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อแต่งตั้งผู้แทนพิเศษ ในประเทศญี่ปุ่นพนักงานอัยการมีบทบาทอย่างสูงในกระบวนการยุติธรรม ผู้ศึกษาพบว่า การกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งพนักงานแพทย์ตรวจและทำ

คำวินิจฉัย และมีอำนาจส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปเข้ารับการรักษาเช่นเดียวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนและศาลจะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับประโยชน์จากกฎหมายเพิ่มมากขึ้น

3. ปัญหาเรื่องระยะเวลาการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริตและอำนาจการส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรับการตรวจที่สถานบำบัดรักษากับให้จิตแพทย์ตรวจวินิจฉัยความผิดปกติทางจิตและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการพิจารณา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือศาลสั่งให้แพทย์ตรวจผู้ต้องหาหรือจำเลยที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ไปยังโรงพยาบาลโรคจิตหรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้อื่นที่เต็มใจรับดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร ซึ่งการไปเข้ารับการบำบัดรักษาโดยมิได้เกิดจากความยินยอมของผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ต้องหา จึงเป็นการบังคับรักษา โดยกฎหมายอาจมีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสังคมจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต ทั้งเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อตัวผู้ต้องหาเอง ตามทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย และการควบคุมตัวของพนักงานตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างการดำเนินคดีก็เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย เพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย และเพื่อประกันการบังคับโทษ ส่วนการควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ห้ามมิให้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี ดังนั้น ระยะเวลาการสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจตัวผู้วิกลจริตหรือให้ส่งตัวผู้วิกลจริตไปยังโรงพยาบาลโรคจิตและไปบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 ถือได้ว่าระยะเวลานั้นอยู่ในขั้นตอนการสอบสวน แม้พนักงานสอบสวนจะงดการสอบสวนไว้ระหว่างสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจตัวผู้วิกลจริตหรือให้ส่งตัวผู้วิกลจริตไปยังโรงพยาบาลโรคจิตและไปบำบัดรักษาก็ตาม เพราะการส่งตัวผู้วิกลจริตไปบำบัดรักษาก็เพื่อให้พนักงานสอบสวนได้ทราบข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาเป็นผู้วิกลจริต และพนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินการสอบสวนต่อไปได้ ดังนั้น ระยะเวลาในการบำบัดรักษาจึงยังต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 87 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายต้องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลวิกลจริตให้ได้รับความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเทียบเท่าบุคคลทั่วไป โดยกฎหมายมุ่งหมายให้บุคคลวิกลจริตนั้นกลับมาต่อสู้คดีได้ แต่กฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการไปเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้วิกลจริตว่าต้องเข้ารับการบำบัดรักษานานเพียงใด และกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาต้องดำเนินการเช่นใดต่อไป หากการบำบัดรักษาอาจต้องใช้เวลาหรือการบำบัดรักษาไม่สามารถรักษาให้หายได้ ก็ต้องพิจารณาถึงเรื่องอายุความการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 เมื่อพนักงานสอบสวนหรือศาลสั่งงดการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณา กรณีตามมาตรา 14 ก็ถือว่าขาดอายุความตามมาตรา 95 แล้ว ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไป กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดระยะเวลาตามสมควรเท่าที่จำเป็นแต่ไม่เกิน 4 เดือน เพื่อพิจารณาว่ามีความเป็นไปได้อย่างมากที่จำเลยจะมีอาการดีขึ้น หากมีการขยายระยะเวลา ศาลอาจขยายระยะเวลาให้ตามสมควรจนกว่าสภาพจิตใจของจำเลยดีขึ้น ส่วนในประเทศญี่ปุ่นเมื่อพยานผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นเกี่ยวกับอาการของจำเลย และส่งตัวจำเลยไปกักตัวในโรงพยาบาล ศาล

จะต้องออกหมายขังเพื่อทำการตรวจประเมินอาการในโรงพยาบาลได้ และศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวไว้ในคำสั่งด้วย แต่ระยะเวลาดังกล่าวศาลอาจลดหรือขยายได้ตามแต่ความจำเป็นที่ศาลเห็นสมควร ผู้ศึกษาพบว่า การส่งตัวผู้วิกลจริตไปบำบัดรักษาโดยไม่มีการกำหนดระยะเวลาไว้ทำให้ระยะเวลาล่วงเลยระยะเวลาอายุความฟ้องคดีอาญา

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาเกี่ยวกับคำนิยามและคำจำกัดความคำว่า “วิกลจริต”

ผู้ศึกษา จึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 ... (23) “วิกลจริต” หมายความว่า มีความประหลาดหรือกิริยาผิดปกติ มีภาวะผิดปกติทางจิตที่มีความผิดปกติทางความคิด อารมณ์ พฤติกรรมจนไม่สามารถบังคับจิตใจตนเองได้ ไม่สามารถแยกแยะความผิดชอบชั่วดี ปัญญาอ่อน ไม่รวมถึงอาการผิดปกติของจิตใจที่เกิดจากสุราหรือสารอื่นที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

2. ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการสั่งให้แพทย์ตรวจตัวผู้ต้องหาซึ่งวิกลจริตและส่งตัวผู้วิกลจริต

ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 14

มาตรา 14 (เดิม) ที่บัญญัติไว้ว่า “ในระหว่างทำการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ถ้ามีเหตุเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี สั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้น เสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำ หรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด”

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้งดการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้ และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร”

มาตรา 14 (เพิ่มเติม) ด้วยข้อความว่า “ในระหว่างทำการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา ถ้ามีเหตุเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณีสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้น เสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำ หรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด ”

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ให้งดการสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้ และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร ”

3. ปัญหาเรื่องระยะเวลาการเข้ารับการบำบัดรักษาของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริตและอำนาจพนักงานอัยการในการส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรับการตรวจที่สถานบำบัดรักษาและให้จิตแพทย์ตรวจวินิจฉัยความผิดปกติทางจิตและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการพิจารณา

ผู้ศึกษาจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 วรรคสอง และพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ.2551 มาตรา 35 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

มาตรา 14 วรรคสอง (เดิม) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้งดการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาไต่สวนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้ และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร”

มาตรา 14 วรรคสอง (เพิ่มเติม) “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้งดการสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาไต่สวนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะต่อสู้คดีได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสี่เดือนวันแต่มีเห็นสมควรโดยคำนึงถึงอัตราโทษที่ผู้นั้นจะได้รับและให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยังโรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร ”

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 มาตรา 35 วรรคหนึ่ง (เดิม) “ภายใต้บังคับมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรับการตรวจที่สถานบำบัดรักษาพร้อมทั้งรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดี”

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 มาตรา 35 วรรคสอง (เดิม) “เมื่อสถานบำบัดรักษารับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้แล้ว ให้จิตแพทย์ตรวจวินิจฉัยความผิดปกติทางจิตและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานสอบสวนหรือศาลว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถต่อสู้คดีได้หรือไม่ แล้วรายงานผลการตรวจวินิจฉัยและประเมินความสามารถในการต่อสู้คดีให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ และอาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสี่สิบห้าวัน”

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 มาตรา 35 วรรคหนึ่ง (เพิ่มเติม) “ภายใต้บังคับมาตรา 14 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรับการตรวจที่สถานบำบัดรักษาพร้อมทั้งรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดี”

พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 มาตรา 35 วรรคสอง (เพิ่มเติม) “เมื่อสถานบำบัดรักษารับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้แล้ว ให้จิตแพทย์ตรวจวินิจฉัยความผิดปกติทางจิตและทำความเข้าใจเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถต่อสู้คดีได้หรือไม่ แล้วรายงานผลการตรวจวินิจฉัยและประเมินความสามารถในการต่อสู้คดีให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาลทราบภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ และอาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสี่สิบห้าวัน”

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10.

(กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์พลสยาม พรินต์ (ประเทศไทย), 2551).

จิตติ ดิงศรัทย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอนที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 6. (กรุงเทพมหานคร: สำนัก
อบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2519).

จำปี โสติพันธ์. คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพมหานคร: บริษัท
สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2543).

ชัยเกษม นิติสิริ. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 2 สอบสวน. พิมพ์ครั้งที่ 2.

(กรุงเทพมหานคร:

สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2552).

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 4.

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551).

ธานีศ เกศวพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 11.

(กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติสภา, 2557).

อรรถพล ใหญ่สว่าง. คำอธิบายวิชา สัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

(กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2562).

ชลลดา จินตเสถียร. “ข้อกเว้นการห้ามฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226/1 ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2553.

ตุล เมฆยงศ์. “การดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่วิกลจริต.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชา
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.